

«کال جنی»؛ منطقه‌ای اسرارآمیز در طبس

دره جن‌ها در دل کویر

زینب مرتضایی فرد

روزنامه‌نگار

اسمش نشان می‌دهد اوضاع از چه قرار است، همین که بگویند دره کال جنی، حساب کار دستان می‌آید که حتماً افسانه و باور قدیمی هست که می‌گویند آنجا حتماً در گوشه و کناری اجنه کمین کرده‌اند تا به محض رسیدن مچتان را بگیرند و از این پرسند که چرا پا به مقررشان گذاشته‌اید. نمونه‌های مشابه این ماجرا هم در ایران کم نیست و خلاصه باید گفت جن‌ها هم در حق صنعت گردشگری لطف کرده و با حضور احتمالی شان، بعضی جاها را رازآمیز و جذاب کرده و گردشگران زیادی را به سمتشان کشیده‌اند.

به سمت شمال طبس رفتیم بعد از ۳۵ دقیقه وارد یک جاده خاکی می‌شویم که اگر آن را تا انتها برویم باید ماشین را پارک کرده و پیاده وارد دره اجنه شویم. از دو مسیر می‌توان وارد این دره شد. یکی انتهای جاده خاکی که ابتدای این دره و به کوه وصل شده است و دیگری میانه‌های این جاده خاکی که با یک میانبر از داخل یک شکاف می‌توان به درون دره راه یافت.

چرا برویم؟

چرا؟ همین که می‌گویند مقرر جنیان است کلی جذابیت می‌کند و منهای هر دلیل دیگری می‌شود زد به مسیر کال جنی. اما چند دلیل قانع‌کننده دیگر برای رفتن به کال جنی وجود دارد: اول این که شکل تراشیدگی و بریدگی دره‌ها زیبایی منحصر به فردی دارد. این شکل و شمایل به زمین‌شناسان ثابت کرده دره از هزاران سال پیش بر اثر فرسایش زمین و حضور سیلاب‌ها به این شکل درآمده.

دره، گاهی شکل خمیده و گاهی زاویه‌دار به خود می‌گیرد. علاوه بر آن این فقط زمین نیست که ما را جذب خودش می‌کند، بلکه اگر حین پیاده‌روی گاهی به بالا نگاه کنیم چیزی جز یک شکاف آبی رنگ از آسمان نخواهیم دید. حتی گاهی دره آنقدر تنگ می‌شود که همان آسمان هم به چشم نمی‌آید. در مسیر هم دودکش و تنورهای اجنه را به چشممان می‌بینیم. این البته اسمی است که مردم محلی روی آنها گذاشته‌اند. دودکش و تنورهای جن به ستون‌های فرسایشی گفته می‌شود که به دنبال فرسایش در دیواره رودخانه به وجود آمده‌اند، اما مردم محلی که از دلیل زمین‌شناسی این دره بی‌خبر بودند، این اسم‌ها را رویشان گذاشته‌اند.

دلیل دوم این است که در طول مسیر، خانه‌هایی به اسم خانه گبرها در دل دیواره‌ها برای سکنای زرتشتیان زمان خود، ساخته شده و دیدن آنها خالی از لطف نیست.

تنها نروید

مسیر رسیدن به این گبرها نیاز به راهنما دارد و نباید تنهایی دنبال آن گشت. در این مسیر حفره‌هایی

کویر ریگ جن، دره ستارگان، تالاب ارواح، قلعه جنی و کال جنی، پنج منطقه پرمهر و راز در ایران هستند که مردم محلی افسانه‌های زیادی از آنها نقل می‌کنند. شاید این به نظر ما خرافه بیاید، اما مردم روستای ازمیغان در طبس هم بر این باورند که در دره کال جنی، چند جن زندگی می‌کنند؛ برای همین هم اسم دره زیبای این شهر را کال جنی یعنی دره جن گذاشته‌اند.

مردم آنها حتی تنور و دودکش اجنه را هم در این دره پیدا کرده‌اند و حالا هر قدر علم پاسخ بدهد و زمین‌شناسی دلیل بیاورد، باز هم مردم محلی قانع نمی‌شوند و حکایت‌ها دارند از جن‌های چشم سرخ و پا سم داری که چندین و چند بار یکی را گیر انداخته‌اند و خلاصه....

کجا هست؟ چطور برویم؟

دره کال جنی در شهر طبس قرار دارد، شهری که روزگاری جزو خاک یزد محسوب می‌شد و حالا در تقسیمات کنونی جزو استان خراسان جنوبی است. پس باید اول خودمان را برسانیم خراسان جنوبی و از آنجا هم راهی طبس شویم.

از طبس باید برویم سمت روستای ازمیغان که در شمال طبس و البته در مسیر فرودگاه واقع شده است. یعنی این امکان هم هست که ابتدا با هواپیما برویم طبس و از آنجا ادامه برنامه را داشته باشیم. حالا ممکن است هر کسی به شیوه خودش برنامه‌ریزی کند دیگر. یادمان نرود کجای راه بودیم، همین که

حال عبور بوده، بخش‌های نرم‌تر بافت خاک را تخریب کرده و بخش‌های سفت‌تر باقی مانده. به همین دلیل هم این تنگه با فرورفتگی‌ها، برجستگی‌ها، شیارهای حاصل از فرسایش، منافذ و سوراخ‌های ریز، دیواره‌ها، پلکان‌ها و آبشارهای کوچک و حوضچه‌های آب به وجود آمده.

از آب تا عینک آفتابی و میان‌وعده

آب آشامیدنی مهم‌ترین چیزی است که در این سفر باید همراه خودمان ببریم. از آن مهم‌تر داشتن یک همراه آشناس است که مانع گم شدن یا خطرات دیگر شود. کلاه نقابی و عینک آفتابی همیشه یکی از لوازم ضروری سفر به مناطق بیابانی بوده. بهتر است لباس خنک بپوشیم، کرم ضدآفتاب بزنیم و کفش مناسب پیاده‌روی به پا کنیم. همچنین با خودمان کیسه زباله ببریم تا زباله‌هایمان را آنجا رها نکنیم.

اگر موقع ناهار به دره برسیم باید با خودمان یک میان‌وعده سبک هم داشته باشیم. برخی از افراد به قصد کمپینگ به کال جنی می‌آیند و برای این کار با خودشان چادر و دیگر وسایل مورد نیاز برای شب ماندن در دره اجنه را همراه دارند.

این نکته مهم را هم یادآوری کنیم که دره دارای دیواره‌های بلند و پرتشیب است که وارد شدن به آن می‌تواند خطرانی به همراه داشته باشد. برای دستیابی به کف دره نیازمند آشنایی به منطقه است که هرگز نباید به تنهایی در این کال قدم بزنید، حتی اگر به ارواح و جن هم اعتقادی ندارید!

شبیه تونل وجود دارد که احتمالاً راه ارتباطی آنها با هم بوده است. گفته می‌شود زرتشتیان موقع حمله اعراب به این مناطق پناه می‌بردند تا از خود دفاع کنند. جالب این که داخل حفره‌ها یک حلقه چاه عمیق هم برای دسترسی به آب وجود داشته.

سومین دلیل برای دیدن کال جنی، حوضچه‌ای است که در انتهای راه، ما را به پیاده‌روی تشویق می‌کند. در طول مسیر هم آبی جریان دارد که از چشمه ازمیغان می‌آید. این آب در انتها به یک قنات می‌رسد. مسیر پیاده‌روی بین صخره‌ها شش کیلومتر است.

خیلی‌ها وسط راه می‌مانند و منصرف می‌شوند، اما آنهایی که ادامه می‌دهند آخر سر به حوضچه‌ای با عمق ۱/۵ متری می‌رسند و تنی به آب می‌زنند. یکی دیگر از تجربه‌های ناب صخره‌نوردی در کال جنی صدای بادی است که در آن می‌پیچد. اگر برای چند ثانیه سکوت کنیم و منتظر صدای باد بمانیم زوزه‌های داخل صخره‌ها می‌پیچد که بیشتر متوجه دلیل مردم محلی برای انتخاب این اسم می‌شویم. انگار که صدای زوزه باد اینجا را ترسناک‌تر از چیزی که هست می‌کند.

همه چیز زیر سر یک رودخانه است!

دلیل شکل گرفتن این دره زیر سر رودخانه ازمیغان است؛ چراکه این رودخانه در محل عبور خودش زمین را گود کرده. از آنجایی که در همه نقاط، بافت صخره‌ها مشابه همدیگر نیست، وقتی باران آمده یا سیلاب در

